

Zloděj, který ospravedlňuje svoji krádež tím, že ve skutečnosti pomáhá oběti tak, že utrácením ukradených peněz zvedá maloobchodní trh, by našel jen málo stoupců. Ale když se tato teorie zabalí do keynesiánských rovnic a působivých referencí „multiplikačního efektu“, tak to naneštěstí působí přesvědčivěji.

Murray N. Rothbard

Proč je důležité dělat to pořádně

STEVE HORWITZ

Libertariáni, zejména ti mladší, stále vyhledávají argumentační arzenál. Všichni chceme objevit argumenty a důkazy, které podporují náš pohled na svět, a chceme je sdělit ostatním, ať už prostřednictvím vlastních článků, na blogu, sociálních sítích či při konverzaci. To je určitě i jednou z mých motivací proč píšu každý týden tento sloupek, abych k tomuto účelu ostatním posloužil.

Vnímání všeho, co čteme, jako potenciální arzenál argumentů, má své riziko: Začneme posuzovat práce autorů podle toho, jak se jejich závěry shodují s našimi předpoklady, spíše než podle toho, jak dobře svojí studii vypracovali. Je skvělý pocit zjistit, že se objevil výborný článek, který dokáže obhájit myšlenky, které jste dlouho považovali za správné, jen jste to nedokázali vyjádřit či najít ten pravý důkaz; je ale důležité nenechat svou soudnost ovlivnit návalem adrenalinu. Jen to, že souhlasíte se závěry autora, ještě nemusí znamenat, že on či ona odvedli dobrou práci, a nemusí to libertariánům vůbec pomoci, pokud jsou argumenty založeny na mylných teoriích, špatných datech či neúplných důkazech. Ve skutečnosti je to nakonec kontraproduktivní, protože ti, kdož znají fakta, ty chyby nakonec najdou a právem odmítnou i závěry, třebaže mohly být správné a lépe obhájeny.

Revize historie

Tento problém se projevuje zejména, pokud jde o revizi historie libertariány. Uvedu příklad, který je mi dobře znám – Velkou hospodářskou krizi. Když chtějí libertariáni tvrdit, že politika Herberta Hoovera byla jen starší verzí New Dealu, že politika Franklina Delano Roosevelta ničemu moc nepomohla, že druhá světová válka neukončila Velkou hospodářskou krizi, nebo že na vině nebylo laissez faire, nestačí jen vyřknout tato tvrzení. Měli bychom

spíše podpořit naše argumenty nezpochybnitelnými statistickými a dokumentárně-historickými důkazy. Když Keynesiánská ekonomie zvítězila, mnoho klasických liberálů ji kritizovalo, ale až po knize Milтона Friedmana a Anny Schwartzové Měnová historie Spojených států se počátkem šedesátých let začal proud obracet. Tato kniha to dokázala, protože obsahovala pečlivou analýzu a zdokumentování, také byla schopna přesvědčit mnoho lidí, že byl jejich pohled na Velkou hospodářskou krizi mylný. My, liberální ekonomové a historici, musíme svou práci obohatit o stejnou analytickou důslednost.

Pokud libertariáni nabízejí revizi historie nějakého ještě kontroverznějšího tématu, jakým je třeba občanská válka nebo původ Fedu, musíme být stejně odhodláni dělat to pořádně. Pokud nakládáme nedbale s historickými prameny – když desinterpretujeme citace, aby posloužily

naším předpokladům, nebo když ignorujeme zdroje, které zpochybňují náš pohled – odsuzujeme se k selhání. Naše knihy a články se nakonec dostanou do rukou kritiků, kteří nám právem vyčtou porušení základních pravidel dobré vědecké činnosti. Poškození naší dobré pověsti, jak jednotlivce, tak libertariánů obecně, bude přetrvávat.

Mnozí libertariáni mají také tendenci odmítat kritiku vědecké hodnoty jako zástěrku pro nesouhlas se závěry autora. Jiní se diví, proč bychom se měli starat o to, co se jeví jako „hnidopištví“, když je hlavní argument správný. Odpověď na obojí je, že na maličkostech záleží. Způsob, jak přesvědčit lidi, je mít pravdu na své straně, ale pokud budeme šít horkou jehlou a prohrajeme s argumenty a důkazy, pak ti, které se snažíme přesvědčit, už nebudou věřit ničemu, co řekneme.

(Pokračování na str. 2)

Investiční pobídky ekonomice nepomohou

PETR MACH

Vlády často lákají zahraniční investory a věří, že tím přivedou do ekonomiky nové peníze a podpoří ekonomický rozvoj. Česká vláda např. věnovala v roce 2011 700 milionů korun jako dotace filmařům.

Provládní ekonomové tvrdí, že filmaři utratí díky relativně malé pobídce násobně více peněz za služby v české ekonomice, více tržeb budou mít stavitelé filmových kulís, hoteliéři, komparzisté a restauratěři. Ti své tržby utratí za další výrobky a investované koruny se tak budou multiplikovat ku prospěchu celé ekonomiky. Je tomu ale skutečně tak?

Pobídka přiláká do České republiky filmařské investory. To se ale projeví změnou na devizovém trhu. Větší příliv kapitálu

(Pokračování na str. 2)

Proč je...

(Pokračování ze strany 1)

Výchova v kritickém myšlení

Minulý víkend jsem strávil diskusí o výuce se skupinkou libertariánských asistentů a doktorandů. Častou otázkou bylo, jak moc otevřeně bychom se měli ve třídě k libertarianismu hlásit. Jeden zkušený asistent říkal, že je správné být upřímný v tom, čemu člověk věří, ale hlavní povinností je vychovat studenty, kteří správně kriticky uvažují a kteří jsou zapálení hledat pravdu. Pokud věříme, že jsou libertariánské ideje pravdivé, pak ti studenti,

kterým na pravdě záleží a kteří správně kriticky uvažují, nakonec libertariánské ideje najdou sami. Nemusíme to do svých studentů „tlačit“. To samé platí o tom, co píšeme.

Jak tedy jako čtenáři můžete vědět, co je dobré a co ne? Jednou z možných cest je číst i názory protistrany. Čtete knihy, které kritizují libertariánské vidění a zvažte, zda se jeví, že mají libertariánští autoři pravdu. Čtete recenze na libertariánské knihy od dalších libertariánů i nelibertariánů. Podívejte se, jaké chyby našli, zejména pokud je našli libertariánští kolegové. Podívejte se na zdroje, na něž se

odkazuje. Ale hlavně, neočekávejte, že má jeden autor odpovědi na vše nebo že je libertarianismus kompletní systém pravdy. Neznáme všechny odpovědi, což je hlavní důvod, proč je tak důležité být zapálený do hledání pravdy. Cokoliv jiného je receptem na neúspěch.

Vyšlo na stránkách *thefreemanonline.org*. Steven Horwitz je redaktorem časopisu *Freeman*, profesorem ekonomie na *St. Lawrence University* v USA a autorem učebnice *Microfoundations and Macroeconomics: An Austrian Perspective*. Přeložil Radim Smetka.

Investiční...

(Pokračování ze strany 1)

způsobí zhodnocení koruny. To sníží příliv ostatních investic a sníží export. Naopak dojde ke zvýšení odlivu investic a ke zvýšení importu.

Jestliže investor chce investovat v České republice sto milionů dolarů a jeho investice zhodnotí korunu ze 19,1 na 19,0 korun za dolar, pak investor nakoupí za svých 100 milionů dolarů 1900 milionů korun. Tyto peníze budou utraceny, jejich příjemci je použijí na nákup dalších služeb atd.

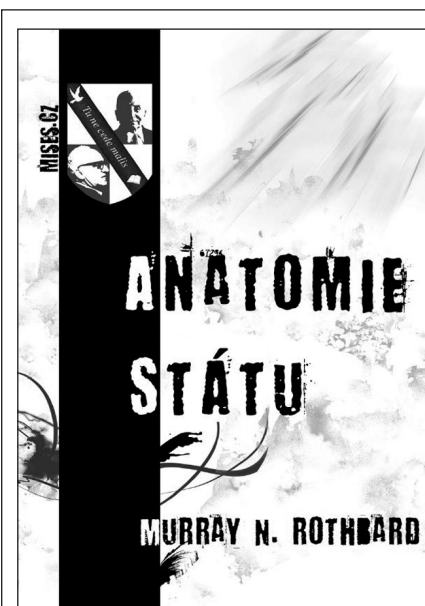
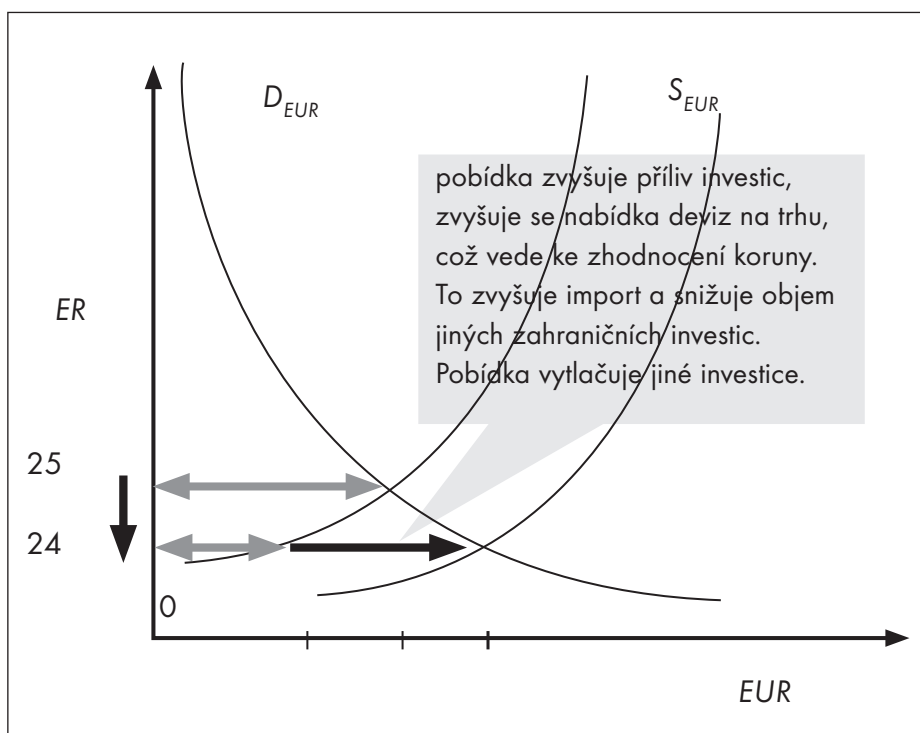
Nesmíme ale zapomínat, že investor koupil koruny na trhu od jiných osob, které za 1900 milionů korun koupili sto milionů dolarů. Tito zájemci o dolary nakoupí v cizině služby a zboží, které dovezou

do České republiky na úkor českých výrobců. Svých 1900 milionů korun neutratí v České republice.

Zatímco se ekonomikou šíří 1900 milionů korun z rukou amerického filmového investora, nešíří se stejných 1900 milionů korun z rukou lidí, kteří je původně měli a rozhodli se za ně koupit od amerických filmových investorů dolary.

Korun v české ekonomice nepřibude. Stát pouze vzal na počátku daňovým poplatníkům 700 milionů korun a rozhodl se je dát jako pobídku americkým filmovým producentům. Změnil tím strukturu poptávky ve prospěch filmového odvětví na úkor jiných odvětví, zvýšil tím import na úkor exportu. Ekonomice jako celku ale nepomohl.

Petr Mach
je ekonomem a předsedou
Strany svobodných občanů

Zájemci
o zaslání
knihy
Anatomie
státu
se mohou
obrátit na
redakci
Laissez Faire
na e-mail:

smetka@nechtenasbyt.cz

Kolik nás bude stát oběd zdarma?

RADIM SMETKA

Už řadu let Evropská unie zasahuje do cen tzv. roamingu, tedy volání a dalších služeb mobilních operátorů v zahraničí. Začalo to cenovými stropy na provolanou minutu či odeslanou SMS, končí to srovnáním cen po všech zemích EU na domácí úroveň. Většina spotřebitelů se raduje. „Konečně levné volání na dovolené!“ Ekonomové však nad takovými regulacemi jen krouží hlavou a mumlají si pro většinu lidí nepochopitelnou větu: „there ain't no such thing as a free lunch“, tedy něco jako „neexistuje oběd zdarma“. Možná bychom lépe rozuměli úslovím „nic není zadarmo“ či „každý čin má svůj následek“. Co tím ekonomové myslí a proč není na místě radost z levného volání?

Pro odpověď se musíme vrátit v čase do minulosti. Nacházíme se v restauraci v historickém centru Prahy jen několik málo let po revoluci. Restaurace je plná lidí. Nejen turistů, ale i místních obyvatel. Číšníci přichozím návštěvníkům nosí jídelní lístky. Rozlišují však mezi turisty a místními – cizinci mají v jídelním lístku vyšší ceny než místní. Proč to? Odpověď není složitá a asi každého napadne. Protože turisté jsou ochotni zaplatit za občerstvení v Praze víc nežli místní. Hostinský chce

vydělat na návštěvníkovi své restaurace co možná nejvíce, zároveň však chce mít plno. Musí tedy jednotlivým snadno rozlišitelným skupinám přizpůsobit ceny. Ekonomie toto jednání zná pod názvem „cenová diskriminace“.

Cenovou diskriminaci neznáme jen z minulosti z pohostinství, ale i z mnoha oblastí v současnosti, kdy se jmenuje třeba „sleva pro studenty“ či „sleva pro důchodce“. Vraťme se však zpátky do devadesátých let. Česká republika začala usilovat o vstup do Evropské unie a to vyžadovalo i přizpůsobení právního řádu ČR tomu evropskému. EU zakazuje cenovou diskriminaci a tak musely i restaurace v centru Prahy sjednotit ceny. Dnes už restaurace v historickém centru Prahy místní moc nenavštěvují. Jsou pro ně totiž drahé.

Jak to souvisí s roamingem? Souvisí to možná víc, než si myslíte. Operátoři dělají totéž, co ty restaurace v Praze – přizpůsobují cenu ochotě a schopnosti platit. Abychom dokázali odpovědět na otázku, proč je volání z ciziny dražší než volání doma, musíme přijít na to, kdo jsou nejčastější zákazníci operátorů v zahraničí. Češi, kteří se jedou na pár dní v roce vykoupat k moři, mobilní telefony používají jen mi-

nimálně, protože mají dovolenou a chtějí si od mobilů odpočinout. Kdo však ze zahraničí volá často, jsou lidé, kteří jsou v zahraničí často pracovně. Především lidé na velmi dobře placených místech, kterým telefony proplácí zaměstnavatel – nadnárodní společnost.

Vraťme se zpátky k „obědu zdarma“. Co tím ekonomové myslí? Když restaurace v Praze přestaly účtovat různé ceny, pro místní se stal oběd v centru Prahy velmi drahým. Totéž nás potká, až budou sjednoceny ceny volání doma a ze zahraničí. Ceny se nám nezvýší skokově. Možná jen budou ceny klesat pomaleji, možná nebudou tak často akční nabídky, možná budou nové technologie zaváděny pomaleji nebo klesnou příspěvky operátorů na dotované mobily. Zásah se ale projevit musí. Právě to, o čem méně bude utraceno v zahraničí, někde jinde bude chybět. Možná si kladete otázku: „Copak to nikdo politikům Evropské unie neřekl?“ Ale kdeže! Oni to moc dobře vědí. Zamyslete se ještě jednou, kdo tráví více času v zahraničí než doma a komu by ani zdražení domácího volání nevadilo, hlavně když ušetří desítky tisíc za roaming...

Radim Smetka je místopředsedou Svobodných a studentem NF VŠE

RECENZE: MURRAY N. ROTHBARD: ANATOMIE STÁTU

„Stát jsem já!“ prohlásil Král Slunce Ludvík XIV. a měl pravdu. Stát totiž nejsme my, věrní poddaní, kteří neseme na bedrech vrtochy našich vůdců. Stát nejsou ani námi zvolení zástupci, ženoucí nás ke světlým zítřkům jak dobytek na pastvu. Stát je slovy Murrayho Rothbarda: „*systematizace loupeživých procesů na daném území. Zatímco běžný zločin je sporadický a nejistý (...) Stát poskytuje legální, metodickou a systematickou cestu k loupení soukromého vlastnictví. (...) Jelikož produkce musí vždy předcházet krádeži, předchází volný trh Státu. Stát nikdy nebyl vytvořen „společenskou smlouvou“, vždy byl zrozen z podrobování a vykořisťování.*“

Anatomie Státu je povinná četba pro každého, kdo si myslí, že Stát je dobrý prostředek, který je pouze špatně používán. Že by stačilo jen najít a zvolit ty správné lidi a vše by běželo jako na drátkách. V této knize se zastánci Státu dočtou, jak dalece se mýlí. Stát je totiž jen a pouze násilí. Vznikl násilím, jeho modus

operandi je násilí a jeho produktem je násilí.

Jestli je to tak jednoduché, tak proč s tím lidé už dávno něco neudělali? Protože Stát si údajně pro naše dobro (sic) vzal pod křídla odvětví, jejichž kontrola mu zaručuje nehynoucí slávu. Kdo jiný by si mohl dovolit platit zástupy intelektuálů, kteří mu jdou na ruku? Kdo jiný by vyzdvihoval týmového ducha a obětování se pro společnost do nebes a zatracoval individualitu a soustavně zadupával do země výjimečnost a znamenitost? „*Největším nebezpečím pro Stát je nezávislá intelektuální kritika,*“ praví Rothbard a čtenář musí souhlasit a zároveň konstatovat, že Stát dělá všechno pro to, aby žádná taková kritika nevznikala a pokud vznikne, aby se nešířila. Aby její autoři nebyli středem obdivu, ale posměchu.

V další kapitole Rothbard skvěle popisuje, jak Stát překračuje svoje meze. Ať byl Stát založen v podstatě na zelené louce v Severní Americe nebo se vyvinul na území Evropy, Asie a dalších kontinentů, vždy

má tendence překračovat hranice, které mu jeho předchůdci vymezili. To co si naši předkové před několika generacemi neuměli představit, je dnes běžnou praxí a to co mi dnes považujeme za Orwellovské představy pochybných kritiků Státu, se dost možná za několik generací stane realitou všedních dní.

„*Několik posledních staletí bylo obdobím, kdy se lidé na Stát snažili uvalit konstituční a další limity, jen aby zjistili, že takové pokusy, stejně jako kterékoliv jiné, selhaly. Ze všech početných forem, kterých vláda během staletí nabyla, ze všech konceptů a institucí, které se vyzkoušely, se žádné nepodařilo udržet nad Státem kontrolu. Řešení problému Státu je evidentně stejně vzdálené, jako vždy bylo.*“

Po přečtení Anatomie Státu Vás napadne, zda není na čase najít ke Státu alternativu. (js)

Murray N. Rothbard: Anatomie státu.
Ludwig von Mises Institut CZ&SK,
Praha 2011, 36 stran

(NEJHLOUPĚJŠÍ) VÝROK MĚSÍCE**„Historie nás naučila, že země se společnou měnou proti sobě nikdy nevedou války.“**

Angela Merkelová (7. 9. 2011)

To prohlásila německá kancléřka Angela Merkelová před poslanci Bundestagu. Merkelová tak obhajovala nekončící pomoc německých daňových poplatníků na záchranu eurozóny. Merkelová patrně neslyšela nic o válce v Jugoslávii, kterou pohromadě neudržel ani společný dinár ani společná fiskální politika ani společný prezident. Právě měnové přerozdělování zasévá semínka nenávisti mezi evropské národy a paní Merkelová nese lví podíl na budoucích třenicích. Časopis Laissez Faire si přeje, aby rozpad Evropské unie probíhal co možná nejvíc pokojně.

Inzerce v Laissez Faire

kontaktujte Radima Smetku

tel.: 773 697 986

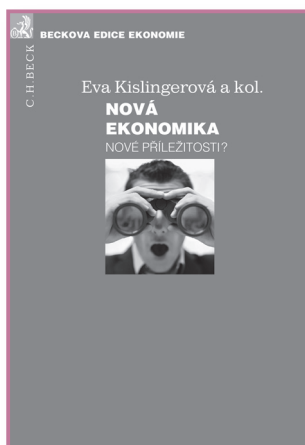
smetka@nechtenasbyt.cz

Nakladatelství C.H. BECK

Publikace hledá odpověď na řadu „horkých“ otázek, např.:

- Co je to nová ekonomika a čím se liší od ekonomiky „staré“?
- Do jaké míry mají změny vnějšího prostředí dopad na strategii podniku?
- Jak vyhodnocovat investice ve volatilním prostředí?
- Jak správně analyzovat a řídit vzrůstající rizika?

Brožované, obj. č. BEK 43
344 s., 590 Kč
ISBN 978-80-7400-403-2

- Ekonomický a právní pohled na oceňování pohledávek
- Nové možnosti a přístupy v oceňování pohledávek
- Odhad míry uspokojení věřitelů pomocí simulace insolvenčního řízení
- Zvláštní případy a situace spojené s pohledávkami

Brožované, obj. č. BP 97
192 s., 390 Kč
ISBN 978-80-7400-302-8

Publikaci lze objednat s 5% slevou v e-shopu na adrese www.beck.cz,
nebo písemně na adrese: Nakladatelství C. H. Beck, Řeznická 17, 110 00 Praha 1
tel.: 225 993 959, fax: 225 993 920, e-mail: beck@beck.cz

Laissez-Faire, měsíčník pro svobodu jednotlivce. Čte se [lese-fér]. Vydává: občanské sdružení Laissez Faire. Adresa: Anny Rybníčkové 1, 155 00 Praha 5. Tel.: 777 848 037, smetka@nechtenasbyt.cz. Redakční rada: Petr Mach, Radim Smetka, Jaroslav Bachora. Internetový archiv: <http://www.nechtenasbyt.cz>. Číslo účtu: 1011153517/5500. Náměty, články, reakce, zájem o předplatné, zájem o inzerci uvádějte na výše uvedený kontakt. Registrace MK 8183. ISSN 1212-8597

**Být jenom nejlepší
ve státní maturitě
vám bude v životě
k ničemu.
Nabízíme víc.**

ZVEME VÁS NA DNY OTEVŘENÝCH DVĚŘÍ
WWW.PORG.CZ

GYMNÁZIUM
A ZÁKLADNÍ
ŠKOLA

PORG
Libeň

Nový
PORG

PORG
Ostrava

